

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Ad sanctam memoriam serenissimi principis ac Domini
Caroli Ludovici principis hereditarii Badensis cet
celebrandam moestum auditorium**

Engelhart, Johann Henricus

Londini Gothorum, 1802

[urn:nbn:de:bsz:31-10140](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-10140)

043 B. 62,5

AD

SANCTAM MEMORIAM

SERENISSIMI PRINCIPIS

AC

DOMINI

CAROLI LUDOVICI

PRINCIPIS HEREDITARII BADENSIS

CET.

CELEBRANDAM

MOESTUM AUDITORIUM

INVITAT

REGIAE ACADEMIAE CAROLINAE

RECTOR

JOH. HENR. ENGELHART,

SACR. REG. MAJEST. MEDIC. PRIMAR.

MEDICIN. PRACT. PROFESS. ORDINAR.

LONDINI GOTHORUM

LITTERIS BERLINGIANIS.

(1803)

AD

MEMORIA

PRINCIPES

AC

DOMINI

*Egli è sì giusto,
Sì clemente e gentil, schivo di lodi,*

Amico sol di verita, cortese

Senza bassezza, maestoso e grave,

Ma senza orgoglio, liberal per scelta,

Non per capriccio, le private offese

Facile a perdonar, pronto e veloce

Le pubbliche a punir, dolce fra suoi,

Terribili fra inimici.

GALOTTO MANFREDI,

Tragédia,

ACTUS

ACTUS

JOH. HEINR. ENGELHART,

SACR. REG. MAJEST. MEDIC. PRIMAR.

MEDICIN. PRAC. PROF. ORDINAR.

LONDINI GOTHORUM

INTEPR. BERLINGIANIS

042862, 5, 2A RH

Z

Nam præcipere qualis esse debeat princeps, pulchrum quidem, sed onerosum, ac prope superbum est: laudare vero optimum principem, ac per hoc posteris, velut e specula, lumen quod sequantur ostendere, idem utilitatis habet, arrogantia nihil.

PLIN. Ep.

BONI cujuscumque hominis mortem, publicum damnum boni omnes habent. Quod si justum, ut est omnino justissimum, in quanta non calamitate mors boni Principis ducenda! Aut enim ego fallor, aut non tam propter honorem, quam propter utilitatem, summum inter homines locum occupant Principes. Altissimum gradum tenent hi Dii in terris, ut emineant; eminent vero, non solum ut dignitate conspectiores evadant, sed etiam maxime, ut suis virtutibus subiectis civibus exemplo sint, ac per hoc optime, efficacissimeque, veræ horum saluti prospiciant. Omnis quoque ævi historia testatur, maximam, ad civium vitam fingendam formandamque, vim habere Principum mores. O beatas igitur gentes, quibus bonos Principes divina largita est providentia! O infelices, quas illos, præmaturo exitu raptos, mœrere acerba cogit necessitas! Hoc tale infortunium, morte Principis sui hereditarii, CAROLI LUDOVICI, gens nuper experta est Badensis. Tanta autem vis fuit

fuit præcellentis virtutis, ut optimi Principis e vita discessus non modo Badensem populum, cui hic casus inprimis funestus, summo affecerit dolore, sed aliis etiam gentibus haud mediocrem intulerit moestitiam. Æquum enim est atque justum, ut mortuum multi lacrimis prosequantur, qui vivus multorum felicitatis auctor fuit. Ut autem appareat, quo jure hæc de beatissime defuncto Principe dixerim, meque nihil adulationi, omnia veritati dedisse, vitam ILLIUS, moresque, animo contemplari liceat.

CAROLO LUDOVICO principatum atque imperium natales destinaverant, illis dignum reddidit educatio; fortunæ illud, hoc virtutis fuit: virtutis, inquam, cum Principis juvenis, qui patientem culturæ commodaret aurem, tum inprimis augustissimorum optimorumque Parentum, qui patriæ Pueri institutioni Ipsi præsentent, nihil bonis Principibus indignum rati, quod bonos parentes non dedeceret. Ut omnibus virtutibus, ita pietate erga Deum, omnium virtutum fundamento, Badenses semper eminuerunt Principes. Non igitur mirum, ab ipsis incunabulis religione NOSTRUM studiosius fuisse imbutum, & pio omnipotentis Dei cultu, nostræque religionis tutela, nihil ILLI unquam fuisse sanctius. Quam quidem pietatem non modo palam ostendebat, cum ab hominibus observaretur; sed etiam in solitudine & recessu colebat, cum non nisi divinum, cui supplicaret, numen testis esset atque iudex. Non delictis solata illius infantia, nec indulgentia fracta fuit pueritia, sed cuique ætati suæ accommodata studia, suæ artes, in quibus omnibus tantos fecit progressus, ut, etiam nulla excelsi generis habita ratione, eruditionis atque doctrinæ laus ILLI merito tribueretur. Græcis Latinisque litteris politissimus, antiquos ita mirabatur, ut nostrorum temporum ingenia non despiceret: mature enim didicit, sapientis ac boni esse, ad sui se sæculi formam accommodare, temporique servire, dummodo salva virtute fieri possit. Jam vero, cum essent studia PRINCIPIS extra limen proferenda, non optimam scholam augustissimus PATER aulam judicavit, ubi quales videri cupiant, quam quales sint, homines sæpius inveneris. Principi, cui imperium destinatum, nulla certe utilior cognitio, quam illius gen-

tis,

tis, terræque, quibus imperabit. NOSTER igitur, ipso PATRE duce & comite, Badenses regiones atque urbes sæpius invisit. Quæ quidem itinera, cum PRINCIPI, tum Populo, gratissima fuerunt: ILLI, quod præsentem patriæ salutem magni PARENTIS virtutibus deberi, intelligeret; huic, quod lætissimam futuræ felicitatis spem in FILIO collocaret. Multorum hominum vidisse mores, variarumque gentium leges & instituta, non ex libris solum, sed usu etiam & consuetudine didicisse, ut nemini inutile, ita Principibus inprimis maximam affert utilitatem. Quod cum perspicerent sapientissimi PARENTES, peregrinationum quoque comitem imperii Heredem voluerunt. NOSTER autem, apud quamcumque versaretur gentem, Regum atque Principum sibi conciliavit amicitiam ac voluntatem, venerationemque populi & amorem. Et profecto, quis non ad ILLIUS se applicaret amicitiam, quem tot virtutes amabilem redderent? Quis amore ILLUM non prosequeretur, qui hoc unum ambiret, ut amaretur? Quis Principem non suspiceret ac veneraretur, qui tanto humanitate sua reliquis propior mortalibus, quanto dignitate illis esset excelior. Imperio CAROLUS LUDOVICUS natus, ita fuit educatus, quasi semper obsecuturus. Quo factum est, ut, crescente ætate, NOSTRO non nasceretur imperandi libido, sed incretueret potius obtemperandi alacritas. In ILLO, non tantum puero adhuc, & juvene, sed viro etiam, & sui juris facto, & jam patre, summa erga Parentes pietas, par obsequium; neque aliquid ILLI magis in votis, quam ut longissime abesset dies, quo ad imperium vocaretur. Sapientissimus autem PATER, qui non minus populi, quam FILII, sibi curæ haberet salutem, viam HUIC monstrare voluit, quæ IPSE ad tantum laudis ac gloriæ fastigium pervenit, suoque subiectos imperio felices reddidit. Ut primum igitur decimum octavum NOSTER complevit annum, ad Patris consilium vocatus est, novo quasi fœdere SE cum patria, hanc secum devincturus, ILLI vero mox oblata occasio, tanta se fide dignum ostendendi. Etenim de abroganda in suis regionibus servitute cum cogitaret PATER, remque ad consilium referret, primus NOSTER, qui non solum humanissimo proposito suffragaretur, sed patriæ etiam PATRI humanitatis nomine gratias ageret, quod Principis potestatem cum

populari libertate tam pulchro vinculo conjungeret. Et sic eo majorem adeptus est gloriam, quo ceteris bonis libertas præstantior. Ad Badensis vero cum populi, tum regnatricis Domus felicitatem quasi cumulus accessit, data in matrimonium Nostro Serenissima Principe, AMALIA FREDERICA, omnibus formæ, ingenii animique virtutibus ornata, & generosissima deinde prole tam faustis nuptiis beatis. Pater jam factus CAROLUS LUDOVICUS, nihil sibi sanctius duxit, nihil jucundius, quam Liberorum institutioni diligentissime invigilare. Cui tam gravi operi Se tanto dedit studio, idemque tam prospere perfecit, ut laborum & vigiliarum suarum maximos ferret fructus. FILIUM enim unicum ita educavit, ut spem Badenſibus jam faciat certissimam, se fore prospecturum, ne nimium Pater a bonis desideretur; sex vero FILIAS tot formæ illecebris natura instruxit, tot virtutibus cura optimorum PARENTUM ornavit, ut cum Thronis omnes haberentur dignæ, tres in illos jam sint evectæ. Nam quis ignorat, FREDERICAM VILHELMINAM CAROLINAM, nuptam MAXIMILIANO, antiquissimæ splendidissimæque Bavarorum aulae decus esse atque ornamentum? Quis nescit, LUDOVICAM MARIAM AUGUSTAM (ELISABETHAM ALEXIEWNAM), in matrimonium ALEXANDRO datam, Imperatori tanto dominatu digno, summoque Imperio in deliciis esse? Quis demum non gratus atque exultans agnoscat Svecus, FREDERICAM DOROTHEAM VILHELMINAM, divinitus GUSTAVO ADOLPHO junctam, certissimum summi numinis erga patriam suam bonitatis esse pignus? Quo autem rarior splendidiorque fortuna, tantis Principibus tam caras dedisse Conjuges, eo majus Nostro augustissimos potentissimosque Generos visendi desiderium. Magni igitur Patris impetrata venia, itineri Se commisit, Moscoviam primum, tum Sveciam petiturus. Quam vero ex hoc itinere avidissime exspectaret voluptatem, re etiam vera percepit. Vidit ALEXANDRUM, eo potentiorum, quo magis ELISABETHAM suam amaret, eo bonis omnibus cumulatiorem, quo vehementius ab ILLA amaretur. Vidit GUSTAVUM ADOLPHUM, felicem imperio, feliciorem populi amore, felicissimum FREDERICÆ DOROTHEÆ WILHELMINÆ virtutibus. Summa autem ob-

ser-

—————

7

servantia, pari amore, NOSTRUM profecuti sunt populi, qui tam magnam suæ felicitatis partem ILLI debent. Erant etiam Ipsi tot tamque amabiles virtutes, ut omnium Sibi facile devinceret animos. Obvius enim ILLE & expositus, utque aditu facilis, ita natura comis, atque moribus suavis; beneficus quoque, ac benignus, & humanitate plenus; verbo (si modo summatim de tanto VRO dicere liceat): non minus indole & virtute, quam nomine & genere Princeps. Domum jam reversurus CAROLUS LUDOVICUS, Holmiæ valedixit, Regiæ domus, totiusque populi, votis ac desideriis comitatus. Nobis autem utinam hic subsistere liceret! Læta hæstenus, atque festa commemoravimus; quæ sequuntur, doloris plenissima. Nondum primi diei iter confectum, cum, quo vectus fuit PRINCEPS, vehiculum, nullius culpa aut negligentia, sed improvise ac fatali casu, subverteretur. Nullam quidem, quæ oculis pateret, inde corporis læsionem passus est serenissimus PRINCEPS; sed tanta fuit ipsius incussus vis atque vehementia, ut cerebri commotionem (medicus medice loquor) & Apoplexiam ILLI inferret. Medici, undique convocati, nihil quod illorum artis esset, pro tam caro capite servando neglexerunt. Sed omnia frustra. Paucas tantum horas spiritum duxit, & XVI: Decembris, præteriti anni, sanctam animam efflavit CAROLUS LUDOVICUS, longissima vita dignus, cælesti felicitate dignior. Ad Socerum, Patremque, properant REX noster, & REGINA. Carissimum vero, quem quærent, inanimum jam, serenissimæque Conjugis, & Liberorum, lacrimis adhuc madidum invenerunt. Acerbissimum autem dolorem, quo non solum augustissima DEFUNCTI Familia fuit affecta, sed qui in omnium etiam animos penetravit, omniumque frontibus insedit, quomodo ego describerem? Tacere hic, quam dicere, major forte fuerit eloquentia.

PRINCIPIS tanti memoriam pie ac religiose celebrare, Senatus Academicus decrevit. Noster vero interpretes erit MATTHIAS NORBERG, *Litteraturæ Orientalis & Græcæ Professor celeberrimus*, Orator tam adulandi nescius, quam artis oratoriæ peritus. Pulcherrimam imaginem, primis tantum lineis a me designatam,
 vivis

vivis ille depinget coloribus, & in clarissima, ut ajunt, luce ponet. Quod quidem eo erit facilius, quo PRINCEPS, dum viveret, ad perfectionem propius accederet; propius, inquam, nam homini ulterius progredi non licet. Navi autem, si qui adessent, tales profecto fuerunt, quales in pulchro corpore ipsam pulchritudinem augere, elegantes dicunt formarum spectatores.

MAGNAM vero felicitatem agnoscimus, licere nobis sperare, fore, ut Summus noster Mæcenas, *Cancellarius Regiæ Academiæ Carolinæ Excellentissimus, Regni Drotzetus, Regiorum Di-casteriorum Præses, & Regiorum Ordinum Eques & Com-mendator, Celsissimus Comes, CAROLUS AX. WACHT-MEISTER*, honorificentissima Sua præsentia lugubri cærimonix veram conciliet dignitatem. Summum hunc & exoptatissimum honorem, tanto fidentius nobis polliceri audemus, quanto major illustrissimi VIRI erga Regiam Domum pietas, in nos gra-tia atque benevolentia. Hujus etiam Academiæ *Pro-Can-cellarium Reverendissimum, Magnos Litterarum Patronos, Honoratos Hospites, Patres denique Civesque, Academicos & Urbicos*, reverenter ac perofficiose rogo, velint castino die, qui est hujus mensis xvii, horis solito campanæ sono indicandis, in Auditorio Carolino majori frequentes convenire, Panegyrico di-cendo animos & aures daturi.

P. P. Londini Gothorum, die xvi Maji, A. MDCCCII.

